

نقش بسیجیان و پایگاه‌های مقاومت بسیج در اشاعه فرهنگ اقتصاد مقاومتی

تاریخ دریافت مقاله: ۹۱/۱۰/۲۸

تاریخ تأیید مقاله: ۹۱/۱۲/۲۲

یوسف ادیب *

آذر تاجور **

سیاوش پورطهماسی ***

چکیده:

استقلال و اقتدار اقتصادی در سایه حمایت از کار و سرمایه بومی و در نهایت افزایش تولید ملی محقق می‌شود. اقتصادی می‌تواند داعیه اقتدار و بالندگی داشته باشد که تولید و مصرف داخلی حداکثری داشته و کفه میزان اقتصادی به سمت صادرات سنگینی کند. اقتصاد زمانی به سطح عالی و آرمانی خواهد رسید که زیرساخت‌های بومی و داخلی داشته باشد و بدون وابستگی سرمایه‌ای، کاری و نیرویی به خارج و این عدم وابستگی در سایه تولید ملی و مصرف بومی در کشور محقق می‌شود. تولید ملی در سایه حاکمیت فرهنگ بسیجی حمایت از کار و نیروی بومی و جذب سرمایه داخلی به سطح حداکثری و مطلوب خواهد رسید. نهاد بسیج با توجه به عرصه‌های فعالیت گوناگون و گستردگی آن در سراسر کشور و همچنین وجود مراکز آن در کلیه محلات، بخش‌ها و شهرستان‌های گوناگون و برخورداری از حمایت‌های دولتی و امکانات مناسبی که در اختیار دارد، می‌تواند بهترین گزینه برای ایجاد و اشاعه فرهنگ اقتصاد مقاومتی در سراسر کشور باشد. نهاد بسیج با توجه به گستردگی و مردمی بودن آن اگر مورد حمایت بیشتر دولت در زمینه اقتصادی قرار گیرد، با توجه به ویژگی‌ها و گستردگی‌های نهاد بسیج و داشتن پایگاه‌های متعدد و تعاملات گوناگون و عرصه‌های فعالیت متنوع، می‌تواند در ایجاد شبکه‌های اقتصادی در سطوح مختلف به موفقیت‌های قابل توجهی دست یابد.

بنابراین، یکی از وظایف مهم نهادهای واسط اجتماعی، آماده کردن مردم برای پذیرش نقش اقتصادی جدید خود و ورود به عرصه اقتصادی است. در کشور ایران، بسیج یکی از مهم‌ترین و کارآمدترین نهادهای اجتماعی واسط است که در دوران‌های مختلف انقلاب، کارایی خود را ثابت کرده است. سرمایه‌های انسانی، اجتماعی و معنوی بالای بسیج از این مجموعه، نهادهای باتوان، بادرایت و تیزهوش ساخته است. بسیج به‌عنوان یکی از منابع مؤثر در قدرت ملی با بهره‌گیری از هویت و ویژگی‌های خاص خود، توان بازدارندگی در مقابل انواع تهدیدات از جمله تهدیدهای نرم را داراست؛ بنابراین بسیج و بسیجی نمی‌تواند نسبت به شناخت و مدیریت انواع تهدیدهای نرم اقتصادی بی‌تفاوت باشد.

واژگان کلیدی: اقتصاد مقاومتی، بسیج، پایگاه مقاومت، اسلام .

* دانشیار گروه علوم تربیتی دانشگاه تبریز Email: yousef_adib@yahoo.com

** محقق و مدرس دانشگاه Email: tajvarazar@yahoo.com

*** محقق و مدرس دانشگاه Email: tahmasbesiavash@yahoo.com

اقتصاد ایران، در حال گذار از یک اقتصاد دولتی به یک اقتصاد مردمی، نیازمند هماهنگی جامعه با تحولات اقتصادی است. از یک سو جامعه با تحولات اقتصادی دچار تحولات اجتماعی می‌شود و از دیگر سو، موفقیت تحولات اقتصادی، در گرو همگامی جامعه با تحولات و پذیرش الزامات دوران گذار و ساختار جدید می‌باشد (سیدی، ۱۳۸۹). داشتن نیروی عظیمی از جوانان، ویژگی مهم کشور اسلامی ماست. دشمن در صدد آن است تا این «فرصت» مغنم و تاریخی را به «مسئله‌ای» برای نظام تبدیل کند. تحقق ایرانی توسعه‌یافته، گامی جدی، عملی و اساسی برای خشتی کردن این توطئه است و فرصتی برای شناسایی و بالقوه‌سازی توان انرژی نسل جوان در گشودن گره‌های جدید فراهم آورده است. حاکمیت تفکر بسیجی بر فضای کاری کشور، می‌تواند به میزان قابل توجهی از هزینه‌های بانی و تبعی اقدامات بکاهد. ویژگی تفکر بسیجی آن است که دشوارترین کارها را در کوتاه‌ترین زمان و با کمترین هزینه به انجام رساند. چرا که تفکر بسیجی به ابتکار، خلاقیت و نوآوری می‌اندیشد و از اسیر شدن در دام تکرار، یکنواختی و تقلید از الگوهای بیگانه به دور است. تفکر بسیجی هیچ تلازم و سنخیتی با جناح‌گرایی، حزب بازی و کار بانندی و گروهی ندارد، از این روی می‌تواند در عرصه اقتصادی نیز موفق باشد (آزاد ارمکی، ۱۳۷۶).

نقش بسیج در تبدیل قدرت به اقتدار، قدرت مشروع هم از لحاظ مشروعیت استمرار حکومت حاکمان و اعمال اراده آنها بر جامعه و هم ایفای نقش به عنوان حلقه واسط حکومت و مردم و کاستن از سطح اصطکاک دولت در عرصه‌های تصدی‌گری با زندگی روزمره مردم، سرمایه‌ای عظیم و غیرقابل انکار برای کشور فراهم آورده است. خودکفایی و استقلال اقتصادی به‌طور جدی از سالیان پیش در کشور ما آغاز شده است. در این راستا هرگونه اقدامی باید توأم با حفظ و توسعه ارزش‌های اصیل انقلاب اسلامی باشد. با بهره‌گیری از فضای سالم و پاک در بسیج و بسیجیان در عرصه جهاد اقتصادی و اقتصاد مقاومتی، ایستادگی در مقابل تحریم‌ها ممکن می‌گردد. تحول در اقتصاد به‌سوی خودکفایی، تغییر ادبیات و فرهنگ اقتصادی و تغییر روابط کارفرما و کارگران، با نیت پاک به اماکن اقتصادی وارد شدن از مهمترین انگیزه‌ها و اهداف بسیجیان است. بسیجیان با همان فرهنگ و تفکری که جنگ را اداره کرده بودند، با همان تفکر با حضور در عرصه اقتصاد مقاومتی به‌منظور تحقق آرمان‌های ولی امر مسلمین قدم به صحنه نهاده‌اند. آنان که در فتح سنگرهای سیاسی هرگز انگیزه مادی نداشته‌اند و به قصد تحقق دستورات و اجرای قوانین و

سنت و با تبعیت از فرامین ولایت امر در این عرصه قدم می‌گذارند (کرشی، ۱۳۸۹). امروزه جنگ ما با دشمنان انقلاب اسلامی به‌طور جدی شروع شده است. وظیفه تک بسیجیان هجوم به سنگرهای اقتصادی است. امروز بسیجیان در مقابل حصر اقتصادی آمریکا که برای ملت مظلوم ما تدارک دیده است، باید با ابزار کارآفرینی و اشتغالزایی بایستند و با همان توفندگی و حرارت بار دیگر رسالت خود را به انجام برسانند. بسیجیان با تولید، سازندگی و آبادانی و کارآفرینی به‌عنوان سلاح برنده خود در این جنگ سرنوشت‌ساز سرفراز بیرون آیند و چه کسانی بهتر از بسیجی که گرد جبهه‌ها بر سر و رویشان نشسته است، می‌تواند فرهنگ حاکم بر کارآفرینی را متحول سازد.

متأسفانه به‌رغم اهمیت مسائل اقتصادی همچون محرومیت‌زدایی، مصرف کالای داخلی، کارآفرینی، خودکفایی و ... در توسعه اقتصادی و اشتغال در کشور، تاکنون ساختار و مدیریت منسجم برای سیاستگذاری، برنامه‌ریزی، حمایت، هدایت و نظارت بر توسعه بر این مسائل در تشکیلات دولت و نیز بدنه بسیج استقرار نیافته و مجموعه اقدامات انجام شده به صورت پراکنده در حوزه‌های مختلف پیگیری می‌شود. واقعیت آن است که از سال‌های پایانی جنگ تحمیلی، کمتر صحنه‌ای برای جوانان گشوده و فراهم شده است تا آنان به اثبات قدرت اراده خود بپردازند. بسیج می‌تواند زمینه‌ساز آغاز دور جدیدی از باور، اعتماد و اتکاء به نیروی جوان و بی‌توقع در عرصه اقتصاد مقاومتی باشد (زارعی، ۱۳۹۱).

اقتصاد مقاومتی یعنی تشخیص حوزه‌های فشار (در شرایط کنونی تحریم) و متعاقباً تلاش برای کنترل و بی‌اثر کردن و در شرایط آرمانی تبدیل چنین فشارهایی به فرصت، که قطعاً باور و مشارکت همگانی و اعمال مدیریت‌های عقلایی و مدبرانه پیش شرط و الزام چنین موضوعی است. اقتصاد مقاومتی کاهش وابستگی‌ها و تأکید روی مزیت‌های تولید داخلی و تلاش برای خوداتکایی است

رهبر معظم انقلاب اسلامی استفاده از همه ظرفیت‌های بخش‌های دولتی و غیردولتی، اهتمام جدی به حل مشکلات معیشتی مردم، مبارزه با مفاسد اقتصادی، حمایت از تولید ملی و مبارزه با اسراف را از لوازم اقتصاد مقاومتی دانستند. ایشان می‌فرمایند: کشور در حال پیشرفت است و هیچ بن بست و مشکل برطرف نشدنی در حرکت رو به جلو ملت ایران وجود ندارد. ملت ایران مصمم است که با همت و اراده، خود را به نقطه مورد نظر برساند. ملت ایران در وسط میدان است و مشکلات و فشارها، کوچکتر از تصمیم، اراده و آرمان‌های این ملت است. اقتصاد مقاومتی یک شعار نیست، بلکه یک واقعیتی است که باید محقق شود (۹۱/۵/۸).

مزایای نامگذاری سال ۱۳۹۱ به نام اقتصاد مقاومتی:

۱. گسترش تحریم‌های اقتصادی دشمن.
۲. پاسخی به طرح ریاضت اقتصادی کشورهای اروپایی.
۳. زمینه‌سازی برای تحقق اقتصاد اسلامی.
۴. الگو ساختن حکومت اسلامی ایران در زمینه اقتصادی در زمانی که بیداری اسلامی در منطقه حاکم است.
۵. اوج گرفتن طرح هدفمندی یارانه‌ها.
۶. عدم رشد متوازن و پایین بودن رشد اقتصادی در مقایسه با عرصه علم و تکنولوژی، سیاست و ...
۷. استفاده بهینه از منابع و استعدادها با توجه به ظرفیت و توانایی دولت.
۸. تدبیری برای پایان دادن به اختلافات دستگاه‌های اجرایی کشور و هنموا ساختن توان و ظرفیت قوای مختلف در پیشبرد اهداف.
۹. استفاده از فرصت به‌وجود آمده ناشی از رکود اقتصادی اروپا و آمریکا و در دست گرفتن بازارهای منطقه‌ای.
۱۰. ضرورت تمهید مقدمات برای تحقق اهداف دهه پیشرفت و عدالت.

پیشینه تاریخی اقتصاد مقاومتی:

نقطه مقابل امنیت اقتصادی، بحران اقتصادی است. علی بن ابی‌طالب، شاگرد برجسته مکتب اسلام، معتقد است بحران اقتصادی در جامعه و گروه‌ها سبب نوعی بحران فرهنگی (بحران هویت) می‌شود: «كَادَ الْفَقْرُ أَنْ يَكُونَ كَفْرًا» (صدوق، ۱۴۱۷هـ.ق: ۳۷۱) و بحران فرهنگی نیز به ناهنجاری‌ها و نابسامانی‌های اجتماعی می‌انجامد و در نهایت، چنین جامعه‌ای تحت تأثیر و کنترل ملت‌ها و کشورهای دیگر، استقلال خویش را از دست می‌دهد. در این صورت، حیات اقتصادی، سیاسی و اجتماعی آن جامعه نیز تحت تأثیر این سلطه دچار دگرگونی‌های عمیقی می‌شود. امیرمؤمنان، علی (ع) با دیدی موشکافانه به این مسئله می‌فرماید:

هشدار می‌دهد که فقر و نیازمندی، بلا و بدبختی است و توسعه اقتصادی، امتیاز ویژه خدادادی است! خیر دنیا در تندرستی و بی‌نیازی است و بیماری و ناداری همه شر است. فقر باعث بزرگ‌ترین مرگ‌هاست. کسی که غذای خود را نتواند تهیه کند، خطاهایش بسیار می‌شود. فقر سبب حقارت و زبردست شدن می‌شود. فقیر سخنش خریدار ندارد و مقام و مرتبتش دانسته

نمی‌شود. فقیر اگر راست‌گو باشد، او را دروغ‌گو نامند و اگر زاهد و دنیاگریز باشد، نادانش خوانند. کسانی که به فقر گرفتار آیند، به چهار خصلت گرفتار می‌شوند: به سستی در یقین، کاستی در خرد، شکنندگی در دین و کمی شرم و حیا در چهره. [پس فقر اقتصادی سبب ناامنی فرهنگی هم می‌شود] (رضی، ۱۴۱۲ هـ.ق: ج ۴: ۴۱ و ۹۳؛ نوری طبرسی، ۱۴۰۸ هـ.ق: ج ۲: ۱۴۹؛ مجلسی، ۱۴۰۳ هـ.ق: ج ۶۹: ۴۷).

البته روشن است که استعمار و امپراتوری (امپریالیسم)، در تاریخ پیوسته چهره واقعی این‌گونه تسلط‌ها بوده‌اند. استعمار و امپراتوری در باطن خود چیزی نیست جز تلاش (مسالمت‌آمیز یا خشونت‌آمیز) برای گسترش فعالیت‌های اقتصادی ملت‌های قدرتمند با استفاده از امکانات ملت‌های ضعیف؛ یعنی بهره‌وری از منابع و امکانات آنها برای پاسخگویی به نیازهای روزافزون ملت قدرتمند.

«محاصره»، «مصادره» و «ایجاد وابستگی»، از نخستین حربه‌های هر حریفی (رقیب یا دشمن) (فرد، گروه یا دولت) برای ایجاد بحران در حریف مقابل و سلطه اقتصادی بر اوست. در یک جامعه، گروهی که قدرت در دست آنهاست، می‌کوشند برای جلوگیری از رشد گروه‌های رقیب، از هر وسیله‌ای بر ضد آنها استفاده کنند. البته این‌گونه نیست که همه گروه‌ها هدف‌های مشروعی داشته باشند، بلکه در همه دوره‌ها و جامعه‌ها، گروه‌هایی بوده‌اند که در جهت هدف‌های مشروع و حق حرکت کرده‌اند و گروه‌هایی نیز بوده‌اند که برای رسیدن به هدف‌های نامشروع فعالیت داشته‌اند، به گونه‌ای که هر دو گروه با هدف‌ها و ابزارهای متفاوت در تلاشند تا به مقصود خود دست یابند.

گروه‌هایی که معمولاً با هجوم گروه‌های حاکم روبه‌رو می‌شوند، به «اقلیت» معروفند. در روزگاران گذشته، رسم چنین بوده است که گروه‌های حاکم «هم‌پیمان و هم‌قسم می‌شدند که هرگونه روابط خود را با «اقلیت» مخالف قطع کنند؛ یعنی خرید و فروش با آنها را تحریم نمایند، ارتباط زناشویی و ازدواج موقوف شود، در کارهای اجتماعی آنها را دخالت ندهند و در امور شخصی با آنان همکاری ننمایند و در مجموع آنها را تحت «محاصره» قرار دهند و در حد توانایی به «مصادره» اموال آنها پردازند که در چنین هنگامه‌ای زمین با آن پهناوری برای آنان به سان یک زندان کوچک و تنگ می‌گردد که هر آن؛ فشارش، آنها را به نابودی تهدید می‌کند. «اقلیت» در چنین گیروداری، گاهی تسلیم شده از نیمه راه برگشته و فرمان‌بردار اکثریت می‌گردند. البته چنین اقلیت‌هایی معمولاً گروهی هستند که مخالفت آنها روی هدف‌های معنوی نبوده و مبارزه آنها جنبه اصولی و عقیده‌ای نداشته است؛ مثلاً

به منظور به دست آوردن ثروت، پست‌های حساس و مقامات رسمی مخالفت می‌کردند. چنین گروه‌هایی هنگامی که احساس خطر کنند و با رنج و درد زندان و محاصره روبه‌رو گردند، چون محرک روحانی و ایمانی ندارند و فقط محرک آنها امری مادی است، از این لحاظ لذت زودگذر موقت را بر لذت بیشتر احتمالی ترجیح داده و تسلیم خواست اکثریت می‌گردند؛ ولی دسته‌ای که شالوده مخالفت آنان را ایمان و هدف تشکیل می‌دهد، هرگز با این بادها نمی‌لرزند و فشار و محاصره، ریشه ایمان آنها را محکم‌تر می‌سازد، به گونه‌ای که ضربات دشمن را با سپر صبر و شکیبایی پاسخ می‌دهند.» (سبحانی، ۱۳۵۱: ج ۱: ۲۸۲). البته در روابط میان ملت‌ها نیز همین فشار و سلطه‌گری و سلطه‌پذیری حاکم است.

مطالعه تاریخ پیروان مکتب اسلام نشان می‌دهد که عمده‌ترین «محاصره‌ها» و «مصادره‌ها» بر ضد آنها زمانی که به‌عنوان اقلیت فعالیت می‌کردند، در سه دوره عمده تاریخی انجام پذیرفت که نخستین بحران اقتصادی، سال هفتم بعثت رخ داد و به «محاصره اقتصادی شعب ابی‌طالب» معروف شد. دشمن می‌خواست با قطع مایحتاج مسلمانان، آنها را به تسلیم وادارد. به همین دلیل، سران حکومت «مکه» عهدنامه‌ای را با امضای هیئت عالی قریش به دیوار کعبه آویختند و سوگند یاد کردند که ملت قریش تا لحظه مرگ بر این اصول پایبند است:

۱. هرگونه خرید و فروش با هواداران محمد(ص) باید تحریم شود.

۲. کسی حق ندارد با مسلمانان ارتباط زناشویی برقرار کند.

۳. ارتباط و معاشرت با آنان اکیداً ممنوع است.

۴. در همه پیشامدها باید از مخالفان محمد(ص) طرف‌داری کرد.

با تصمیم ابوطالب، یگانه حامی پیامبر، شماری از بنی‌هاشم از مکه بیرون رفتند و در دره‌ای که میان کوه‌های مکه قرار داشت و به شعب ابی‌طالب معروف بود، اقامت گزیدند. این محاصره سه‌ساله به طول انجامید و فرزندان بنی‌هاشم در این سه سال، دشوارترین شرایط زندگی را تجربه کردند، به گونه‌ای که گاه با نصف دانه خرما، روز را به پایان می‌رساندند. در این سه سال، آنان تنها در ماه‌های حرام از شعب بیرون می‌آمدند و به دادوستد می‌پرداختند که البته در این هنگام نیز از شر دشمنان اسلام در امان نبودند؛ برای مثال، هرگاه ابولهب شاهد معامله‌ای میان مکیان و بنی‌هاشم بود، در میان بازار فریاد می‌کشید و می‌گفت: مردم! قیمت اجناس را بالا ببرید تا از پیروان محمد(ص) قوه خرید را سلب کنید و خود نیز برای تثبیت قیمت اجناس، کالاها را به قیمت گران‌تر می‌خرید. سعد وقاص می‌گوید: شبی از میان دره بیرون آمدم، درحالی که نزدیک بود تمام قوا را از دست بدهم. ناگهان پوست خشکیده شتری

را دیدم، آن را برداشته، شستم، سوزاندم و کوبیدم و بعد با آب مختصری خمیر کرده و از این طریق سه روز را به سر بردم (همان: ۲۸۱-۲۸۶).

بحران دوم اقتصادی، هم‌زمان با هجرت محمد مصطفی(ص)، بنیان‌گذار مکتب نور و هدایت به مدینه اتفاق افتاد که در آن، دولت قریش برای تأمین هدف‌های سیاسی خود، اموال مسلمانانی را که به مدینه هجرت می‌کردند، مصادره و آنها را از حق مسلم تسلط بر اموال خویش محروم می‌ساخت. در نتیجه، بسیاری از مسلمانان به دلیل مهاجرت پنهانی به مدینه، در برابر مصادره اموالشان به وسیله قدرتمندان جامعه مکه بسیار آسیب‌پذیر شدند.

سومین بحران اقتصادی پیروان مکتب اسلام ناب در روزهای آغازین کودتای خزنده بر ضد تداوم حکومت حق، به وسیله کسانی انجام گرفت که در «سقیفه بنی ساعده» گرد آمده بودند (سال دهم هجری). در این زمان، پیروان علی بن ابی‌طالب(ع) که در دوران حیات پیامبر به «شیعه» معروف شده بودند، در اقلیت قرار گرفتند. گروه‌های رقیب حاکم بر جامعه از آنجا که می‌ترسیدند مبدا درآمد «فدک»، برای مبارزه شیعیان با دستگاه خلافت پشتوانه مالی خوبی باشد، فدک را «مصادره» کردند و بنی‌هاشم و فرزندان عبدالمطلب را حتی از حقوق مشروعشان (خمس غنایم) بی‌بهره ساختند. به قول ابن‌ابی‌الحدید: «جمعیتی که باید به دنبال زندگی بروند و با کمال نیازمندی به سر برند هرگز توان کافی برای کسب حاکمیت را پیدا نمی‌کنند» (ابن‌ابی‌الحدید، ۱۳۸۷: ج ۱۶: ۲۳۶ و ۲۳۷).

از روزگاران گذشته تاکنون، افزون بر سیاست داخلی، ابزار اقتصادی یکی از تکنیک‌های مؤثر در اجرای سیاست‌های خارجی و نیز یکی از ابزارهای مؤثر سلطه و اعمال قدرت و نفوذ در صحنه بین‌الملل بوده است. اگر از دید حکومتی به این مسئله بنگریم، درمی‌یابیم که دولت و حکومت استفاده‌کننده از این حربه در تلاش بوده است تا با به وجود آوردن بحران اقتصادی برای حریفان و «وابسته» کردن آنها به خود، آنها را وادار به تغییر در رفتارهایشان سازد، به گونه‌ای که دگرگونی‌های ایجاد شده در رفتار آنها، منافع استفاده‌کننده از بحران اقتصادی را در پی آورد. بنابراین، در بسیاری از موارد، بهره‌گیری از حربه‌های اقتصادی در سیاست‌ها و برخوردها، برای تأمین هدف‌های صرف اقتصادی نیست، بلکه ممکن است شخصیت‌هایی (حقیقی یا حقوقی) که از این ابزار استفاده می‌کنند، هدف‌هایی سیاسی، اجتماعی، امنیتی، نظامی و حتی فرهنگی را دنبال کنند که تنها رفتار ظاهری آن شخصیت در چارچوب مسائل اقتصادی توجیه می‌شود.

در مطالعه سیاست خارجی پیامبر(ص)، عمده‌ترین مصداق بهره‌گیری از ابزار اقتصادی بر

ضد حریف، اعلام ممنوعیت تجارت با قریش و هم‌پیمانان قریش بود. ایشان در قانون اساسی مدینه نوشت: «مسلمانان و یهودیان با قریش و کسانی که آنها را یاری می‌دهند، تجارت نخواهند کرد». (ابن‌هشام، ۱۳۶۰: ج ۱: ۴۸۴).

پس از استقرار دولت در مدینه، پیامبر برای تأمین هدف‌های سیاست خارجی خود، به گونه‌های متفاوتی از حربه‌های اقتصادی بهره می‌گرفت؛ برای مثال، از آنجا که پیامبر به خوبی می‌دانست قریش به دلیل «تجارت‌های» بسیاری که با سرزمین‌های دور به‌ویژه «شامات» دارد، بسیار آسیب‌پذیر است، به شیوه‌های گوناگون، افزون بر ایجاد ترس و دلهره در میان قریشیان و فشار روحی و روانی بر آنها، از اینکه مبدا امنیت اقتصادیشان به خطر افتد، به تحقیر سیاسی - نظامی آنها نیز اقدام کرد.

برای نمونه، در ماه هشتم از سال اول هجری، سی سوار به سرپرستی حمزه بن عبدالمطلب بر سر راه کاروان تجاری قریش فرستاده شد تا با کاروان برخورد کند که زد و خوردی انجام نپذیرفت. سپس عبیده بن حارث با شصت سوار بر سر راه کاروان ابوسفیان فرستاده شد تا آنها هم با کاروان برخورد کنند؛ ولی باز هم درگیری صورت نگرفت. بار دیگر سعد بن ابی‌وقاص با هشت نفر دیگر به سوی حجاز روانه شد. در ماه دهم سال اول و ماه اول و سوم سال دوم نیز پیامبر، خود به‌منظور تعقیب کاروان‌های قریش تا ابواء و بواط و ذات‌العشیره پیش رفت؛ ولی با کاروان قریش روبه‌رو نشد. نمونه دیگر، حمله خودسرانه عبدالله بن حشیش به کاروان تجاری قریش در ماه حرام و مصادره اموال آنها بود که پیامبر از این مسئله ناخرسند شد. با نزول آیاتی که حاکی از بخشودگی مرتکبین این خلاف بود، پیامبر (ص) غنایم جنگی به‌دست آمده از قریش را تقسیم کرد.

محمد مصطفی (ص) با این اعمال به قریشیان و دیگر قبیله‌های ساکن «شبه جزیره» هشدار داد که در صورت هرگونه تجاوز و ایجاد ناامنی برای مسلمانان، «امنیت اقتصادی» آنها به خطر خواهد افتاد.

امروز حربه اقتصادی به شکل‌های گوناگونی از جمله اعطا یا عدم اعطای وام، صدور تکنولوژی یا خودداری از آن، تحریم تجاری و بازرگانی، محاصره اقتصادی، مسدود کردن دارایی‌ها، افزایش یا کاهش تعرفه گمرکی، مشارکت یا عدم مشارکت در سرمایه‌گذاری‌ها و مواردی مانند آنها دیده می‌شود. بدین ترتیب، هر اندازه دولتی قدرت و توانایی کمتری داشته و وابستگی آن به دولت‌های دیگر بیشتر باشد، در مقابله با حربه‌های اقتصادی، مالی و تکنولوژیک آسیب‌پذیرتر است. این حربه چه در دوران صلح و چه در دوران جنگ می‌تواند

در تغییر رفتار دولت‌ها بسیار مؤثر افتد. از دوران پس از جنگ جهانی دوم، قدرت‌های بزرگ به‌ویژه امریکا به میزان قابل ملاحظه‌ای از این حربه در سیاست خارجی خود بهره گرفته‌اند و همان‌گونه که اشاره کردیم، بهره‌گیری از این‌گونه ابزارها صرفاً برای تحقق هدف‌های اقتصادی نبوده، بلکه امریکا عمدتاً به هدف‌های سیاسی، نظامی و استراتژیک خود در روند استفاده از این تکنیک‌ها توجه کرده است. روابط چین و امریکا گواه روشنی بر این مدعاست. در سال‌های اخیر، هر زمان چین درصدد تعقیب نقشی مستقل و جدا از واشنگتن بوده یا سیاست‌هایی را به‌کار گرفته که با منافع ایالات متحده امریکا در تعارض بوده، بلافاصله با تهدید امریکا مبنی بر منع صدور کالا و تکنولوژی مورد نیاز روبه‌رو شده است.

مقایسه جنگ نظامی و جنگ نرم اقتصادی :

جنگ نظامی (جنگ سخت)

۱. اولویت اصلی کشور اداره جنگ تحمیلی بود.
۲. در جنگ تحمیلی تحریم‌های تسلیحاتی وضع شد.
۳. مؤلفه قدرت ایران در جنگ مردمی کردن جنگ بود.
۴. در جنگ سخت از اطلاعات جنگی به‌شدت محافظت می‌شد.

جنگ اقتصادی (جنگ نرم)

۱. اولویت اصلی کشور باید اداره جنگ نرم باشد.
۲. در جنگ نرم تحریم‌های اقتصادی وضع شد.
۳. مؤلفه قدرت ایران در جنگ نرم اقتصاد مقاومتی و مردمی کردن اقتصاد است.
۴. در جنگ نرم هم باید از اطلاعات اقتصادی به‌شدت محافظت شود.

محورهای عملیات روانی نظام سلطه در ۹ ماهه اخیر

- تضعیف روحیه و ناامید کردن مردم با بزرگ‌نمایی تأثیر تحریم‌ها
- القای به بن بست رسیدن نظام.
- تلاش و برنامه‌ریزی برای مصداق‌سازی.
- مانور شدید رسانه‌ای بر روی افزایش قیمت کالاها و خدمات.
- تست نافرمانی مدنی.
- تشویق به خرید دلار و ذخیره‌سازی آن با هدف تضعیف بیش از پیش پول ملی.

- رصد میزان نقدینگی سرگردان در کشور و بهره‌گیری سوء از آن.
- تحریک افکار عمومی به خروج نقدینگی از بانک‌ها و مؤسسات مالی.
- القای کاهش شدید درآمدهای کشور به واسطه عدم فروش نفت و فروپاشی قریب الوقوع اقتصاد کشور.
- القای عدم مشارکت دادن نخبگان در تصمیم‌گیری‌های اقتصادی.

اقتصاد مقاومتی کدام است؟

هر چند در نگاه نخست واژه اقتصاد مقاومتی واژه‌ای بدیع و اقدامی بی‌سابقه محسوب می‌شود؛ اما با بازخوانی تاریخ انقلاب اسلامی و آموزه‌های دینی در می‌یابیم این مفهوم، واژه‌ای نام آشنا در فرهنگ دینی و انقلابی ماست. اندکی بعد از پیروزی انقلاب اسلامی، در تاریخ ۱۳۵۸/۳/۲۶ امام خمینی (ره) معمار کبیر انقلاب اسلامی برای جبران محرومیت‌هایی که در اثر ظلم ستم شاهی بر ملت ایران رفته است، در فرمانی همگانی، همه اقشار مردم را به حضور در صحنه نهضت دیگری به نام «جهاد سازندگی» فراخواندند و از همه مردم خواستند هر یک به سهم خود در این نهضت و جهاد اقتصادی حضوری فعال داشته باشند. اکنون بعد از ۳۲ سال از آن تاریخ و با دستیابی به هدف معمار کبیر انقلاب اسلامی و رفع محرومیت نسبی از اقشار جامعه و دستیابی نظام اسلامی به پیشرفت‌های مهم اقتصادی در زمینه‌های گوناگون، رهبر معظم انقلاب؛ مردم و مسئولان نظام را به جهاد اقتصادی و اقتصاد مقاومتی دیگری فرا خواندند.

اقتصاد مقاومتی عبارت است از: کوشش و تلاش بسیار، همراه با بذل جان، مال و توان و بهره‌گیری از روش‌ها و ابزارهای مناسب با صرف کمترین هزینه و بیشترین بازدهی در تولید، توزیع و مصرف، با هدف افزودن به توانایی نیروهای خودی و کاستن یا خنثی کردن توانایی‌ها و توطئه‌های دشمن، که نتیجه آن دستیابی به اهداف و مقاصد امنیت ملی می‌شود.

تعریف اقتصاد مقاومتی و محورهای آن

اقتصاد مقاومتی یک مفهوم اقتصادی سیاسی است که در عمل و کاربرد بتواند مبتنی بر اقتصاد اسلامی، نه تنها بر بحران‌های ایجاد شده در عرصه‌های اقتصاد سیاسی فائق آید، بلکه مسیر اقتصاد را در جهتی قرار دهد که آمادگی و آینده‌نگری لازم نیز اتخاذ شده باشد. به عبارت دیگر، اقتصادی مردمی است که در پی «مقاوم‌سازی»، «آسیب‌زدایی»، «خلل‌گیری» و «ترمیم» ساختارها و نهادهای فرسوده و ناکارآمد موجود اقتصادی است تا با تأمین حیات

مادی مردم با رویکرد پایداری، ایستادگی، خودکفایی و خوداتکایی؛ فشارها و تهدیدات دشمنان باعث خروج چرخه حیات اقتصادی جامعه از حالت اعتدال و میانه روی نشود.

- تشخیص حوزه های فشار و تلاش برای کنترل و بی اثر ساختن آن و در شرایط ایده آل تبدیل فشارها به فرصت برای کاهش وابستگی ها و تأکید روی خودکفایی و مزیت های تولید داخل.

- جستجوی راه های برون رفت از فشارهای نظام سلطه با اتکا به ظرفیت های داخلی.
- توجه به تولیدات داخلی، استفاده از نیروی کار و سرمایه داخلی، اتکا بر اقتصاد «دانیی محور»، توجه خاص به تولید کالاهای اساسی و محصولات زیربنایی.
- بکارگیری توانمندی های داخلی برای شکوفایی اقتصاد ملی.
- نقش اساسی و محوری در انجام فعالیت های اقتصادی با مردم است و دولت در این میان، نقش مکمل و نه نقش جایگزین را بازی می کند.
- جهت گیری سیاست های تجاری به کشورهای همسایه معطوف است.
- رسیدن به این باور که مصرف کالاهای آمریکایی و انگلیسی (به ویژه کالاهای لوکس) مساوی است با کمک به اقتصاد دشمن.
- پرهیز از اسراف و تقلید.
- توجه به مزیت های نسبی و مطلق.
- مقابله جدی با فساد مالی و رانت خواری.
- کم کردن نیاز کشور به واردات با تولید کالاهای با کیفیت.
- تقویت ارزش پول ملی با اتکا به تولید داخلی.
- افزایش اشتغال و کاهش بی کاری.
- بهینه مصرف کردن.
- مردمی کردن اقتصاد.

فلسفه بسیج

یکی از ساختارهای قوام بخش جوامع کنونی؛ نهادها و تشکل های «مردم نهاد» موسوم به «سازمان های غیردولتی» هستند که در ابعاد و اشکال مختلف و در زمینه های گوناگون در حال فعالیت مدنی و اجتماعی هستند (شیرین، ۱۳۸۸: ۱۳). بسیج نهادی اجتماعی با ابعاد متعدد و وسیع برای پاسخگویی به نیازهای اساسی جامعه اعم از سیاسی، فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی

و در صورت نیاز امنیتی و نظامی است (خزایی، ۱۳۸۷: ۶۸). بسیج ابتدا در کاربردی نظامی، جهت محافظت از انقلاب اسلامی تبلور یافت و بنابر آنچه در سال‌های بعد نیز توسط رهبر کبیر انقلاب و پس از ایشان، مقام معظم رهبری حضرت آیت الله خامنه‌ای به‌عنوان رهنمود بیان شده، مشخص می‌شود که بسیج یک سازمان صرفاً نظامی نبوده و نیست و بالاتر از آن، حتی سازمان هم نیست؛ اگرچه جلوه‌ای از آن در سازمان نیروی مقاومت بسیج جلوه‌گر شده است (حسنی آهنگر و بزمشایی، ۱۳۸۸: ۶۳).

بسیج به‌مثابه تجلی مشارکت مردم در گذار نظام از شرایط و بحران‌های گوناگون، نهادی است که به ابتکار و دوراندیشی عالمانه حضرت امام (ره) تأسیس شد. در اساسنامه بسیج مستضعفین، بسیج را به این صورت تعریف کرده‌اند: «بسیج نهادی است تحت فرماندهی مقام معظم رهبری که هدف آن نگرهبانی از انقلاب اسلامی و دستاوردهای آن و جهاد در راه خدا و گسترش حاکمیت قانون خدا در جهان طبق قوانین جمهوری اسلامی ایران و تقویت کامل بنیه دفاعی از طریق همکاری با سایر نیروهای مسلح و همچنین کمک به مردم هنگام بروز بلا و حوادث غیرمترقبه می‌باشد» (کیاکجوری، ۱۳۸۹: ۲۸).

مقام معظم رهبری نیز در دیدار اعضای بسیج دانشجویی با معظم‌له (۸۶۳/۱۵) فرمودند: «بسیج به معنای فرد یا مجموعه آماده برآوردن نیازهای انقلاب اسلامی است، بسیجی کمر بسته اسلام و انقلاب است. اهمیت بسیج در داشتن یک درک متعالی از مسائل کشور و جهان است. بسیج باید جلوتر از همه وارد عرصه علم بشود و عرصه‌های علم، فناوری و نوآوری‌های علمی را تصرف نماید» (نبوی، ۱۳۸۸: ۱۷).

فلسفه بسیج با هر نگرشی که مورد بحث و بررسی قرار گیرد، مؤید این نکته بوده که می‌باید نوعی فرآیند داوطلبانه تجمیع نیروی انسانی و امکانات با بهره‌گیری از مدیریتی کارآمد صورت پذیرد. افراد دخیل در چنین فرآیندی به شکل توأمان در پی گسترش منافع اجتماع، تدارک خدمات عمومی اجتماعی و حمایت از کارکرد دستگاه‌های اجرایی و در صورت نیاز کمک داوطلبانه در جهت پیشبرد امور اجتماعی هستند.

بسیجی آرمان‌خواه و اصول‌گراست و با هر چه که با اصول مکتبی او ناسازگار باشد، سرستیز خواهد داشت. بسیجی مخلص برای ادای دین؛ زمان و مکان نمی‌شناسد. برای بسیج و تلاش بسیجی شب و روز مفهوم ندارد. دغدغه او مبارزه با فقر و بدبختی است (آزاد ارمکی، ۱۳۷۶).

حضرت امام خمینی بسیج (ره) را یک فرهنگ که در بین مردم قرار دارد معرفی نموده

که ریشه در باورهای انقلابی، اسلامی و ملی ایران دارد. معنویت، شجاعت، ولایت، آگاهی و شناخت، دشمن شناسی، حریت از شاخص های این تفکر محسوب می گردند.

رهبر معظم انقلاب اسلامی در رابطه با ضرورت حضور بسیج در عرصه های مختلف می فرماید:

«در دوران جنگ؛ بسیج مال جنگ است، در دوران پشتیبانی مال پشتیبانی، در دوران علم مال تحصیل و تدریس و در دوران سازندگی مال سازندگی است.» ایشان در جای دیگری می فرماید:

«بسیج به معنای حضور شجاعانه، فداکارانه و مخلصانه انسان های پیشگام در تمامی عرصه های مورد نیاز نظام اسلامی و کشور است.»

اغلب؛ رویه این سازمان این است که نقش واسطه را میان مردم و دولت بازی کند و به نوعی وظایف و کارکردهای سازمان های غیردولتی در کشور را با تأکید بر شرایط فرهنگی و اجتماعی محیط محلی پوشش دهد. بنابراین سازمان بسیج به عنوان سازمانی مردم نهاد با انجام عملیات داوطلبانه در جهت توسعه اقتصادی به عنوان یکی از نهادهای بدیل توسعه قلمداد می شود که می تواند در مواقع بحرانی به کمک دولت آمده و نقاط ضعف پدید آمده را تعدیل کند.

اهمیت بسیج در اقتصاد مقاومتی

در حال حاضر شکاف عظیم و روزافزون میان عرضه و تقاضای نیروی کار، علاوه بر پیچیده تر نمودن معضلات اقتصادی، باعث ایجاد تعارضات اجتماعی و سیاسی در کشور شده است و بحران هایی را پیش روی نظام جمهوری اسلامی قرار خواهد داد، که تهدیدی جدی علیه امنیت ملی و توسعه کشور است. بنابراین برای تعدیل مشکلات اقتصادی و رسیدن به اهداف اشتغال پایدار در سند چشم انداز ضروری است که همه ارکان نظام جمهوری اسلامی و آحاد جامعه اسلامی با مد نظر قرار دادن فرمایشات رهبری انقلاب، خود را در راه رسیدن به این امر متعهد دانسته و از هیچ تلاش و کوششی فروگذاری ننمایند. بسیج نیز به عنوان یک نهاد مردمی - اسلامی که داعیه دار تبعیت محض از فرامین ولی فقیه جامعه اسلامی است، یکی از ارگان هایی است که هم با توجه به فلسفه وجودی آن و هم با توجه به گستردگی طیف های مردمی در برگیرنده و هم گستردگی جغرافیایی سازمان خود، می تواند نقش بسیار مهم و حیاتی در این زمینه ایفا نماید (شیرین، ۱۳۸۸). از این رو ورود بسیج به حوزه اقتصادی

جهت تعدیل معضلات مربوط به اشتغال و بیکاری ضرورتی روزافزون دارد. بسیجیان جان بر کف ایران، با وجود فقدان امکانات و تجهیزات کافی و تفوق قدرت‌های زورمدار برای جلوگیری از صدور انقلاب اسلامی، بی‌وقفه علیه نابرابری‌ها، تبعیض‌ها و بی‌عدالتی‌های حاکم بر جهان مبارزه نمودند و به‌وسیله انتشار فرهنگی مبانی اسلام، اعتراض خود را از وضع موجود به گوش جهانیان رسانده‌اند، تا جایی که در رده‌بندی‌های جهانی جمهوری اسلامی ایران را به عنوان یک کشور معترض قلمداد می‌کنند (سریع‌القلم، ۱۳۸۷). بی‌شک؛ هر کشوری تجهیزات و نیروهای برتر خود را به‌عنوان عقبه استراتژیکی برای شرایط بحران در نظر می‌گیرد که بالاترین آن سلاح‌های کشتار جمعی است. در کشور جمهوری اسلامی ایران عقبه استراتژیکی آن عبارت است از عناصر مؤمن و فداکار به نام بسیجی که حماسه‌ساز قرن بیستم است.

حضرت امام خمینی (ره) با پیروی از مکتب سیدالشهدا (ع) و با همت ملت ایران به احیای سیره رسول الله (ص) و اصلاح امور امت و تحکیم پایه‌های حکومت اسلامی پرداخت و نهادهای پرثمری را یکی پس از دیگری در جامعه اسلامی ایران بنیاد نهاد. بسیج سپاه پاسداران انقلاب اسلامی از جمله همین نهادهاست.

نهاد پربرکت بسیج در پنجم آذرماه ۱۳۵۹ ه.ش به فرمان حضرت امام خمینی (ره) بنیان نهاده شد. به اقتضای گسترش و انسجام بیشتر سازمان، این ارتش بیست میلیونی در سال ۱۳۶۸ با نام نیروی مقاومت بسیج سپاه پاسداران انقلاب اسلامی به‌عنوان یکی از نیروهای پنجگانه سپاه مورد تأیید مقام عظمای ولایت و فرماندهی کل قوا حضرت آیت الله خامنه‌ای قرار گرفت.

در اصل ۱۵۱ قانون اساسی نظام مقدس جمهوری اسلامی اشاره شده است: به حکم آیه «واعدوا لهم ما استطعتم من قوه و من رباط الخیل ترهبون به عدو الله و عدوكم» (سوره انفال، آیه ۶۰) دولت موظف است برای همه افراد کشور برنامه و امکانات آموزش نظامی را بر طبق موازین اسلامی فراهم کند به‌طوری که همه افراد توانایی دفاع مسلحانه از کشور و نظام جمهوری اسلامی را داشته باشند». بدین ترتیب در زمان حال و آینده، گسترش بسیج و ایجاد آمادگی در توده‌های مردم به‌منظور حضانت و صیانت از جمهوری اسلامی ایران مواجه با هیچگونه خلأ قانونی از سوی قانونگذاران و کارگزاران نظام نخواهد شد. علاوه بر آن، آموزه‌های الهی که اساس تشکیل نظام جمهوری اسلامی ایران بر آن مبتنی است؛ حفظ آمادگی در برابر دشمن را در هر زمان و مکان برای اهل ایمان (بسیجیان) توصیه کرده است.

قرآن کریم می فرماید: «ای کسانی که ایمان آورده‌اید! آمادگی خود را در برابر دشمن حفظ کنید و در دسته‌های متعدد، یا به صورت دسته واحد، طبق شرایط هر زمان و هر مکان به سوی دشمن حرکت نمایید» (سوره نسا، آیه ۷۱).

بنیانگذار جمهوری اسلامی ایران در همین خصوص فرموده‌اند: «قضیه بسیج، همان مسئله‌ای است که در صدر اسلام بوده، وقتی جنگ می‌شد، طوایف مختلف می‌آمدند و به جنگ می‌رفتند. این مسئله جدیدی نیست و در اسلام سابقه داشته است» (امام خمینی، ۱۳۸۰). بنابراین سازمان‌ها، و مراکز فرهنگی - آموزشی همچون بسیج از دو طریق به گونه‌ای کارآمد در بازسازی و توسعه موفقیت‌آمیز اقتصادی در بسیاری از جوامع توسعه یافته مشارکت می‌کنند: اول، تربیت نیروی انسانی با کیفیت از نظر علمی و فنی و به تعداد لازم، دوم، ایجاد محیط و شرایط تحقیق و توسعه که پیشرفت پایداری را در توسعه صنعتی امکان‌پذیر می‌سازد (مهرعطا، ۱۳۹۱). با توجه به اینکه، هنوز مدل ثابت و مناسبی به اقتصاد مقاومتی ارائه نشده و از الگوی خاصی دنباله روی ندارد، این مدل می‌تواند، طرح اولیه جهت اقدامات بعدی باشد، بنابراین لزوم توجه به اقتصاد مقاومتی در این تحقیق با مطرح کردن این بحث مورد بررسی قرار می‌گیرد.

بسیج به لحاظ مأموریت‌هایی که برای آن تعریف شده است، در تمام صحنه‌های سیاسی، نظامی، فرهنگی، اقتصادی و... انقلاب حضور فعال دارد و بسیاری از گره‌ها و مشکلات را به دست توانای خود می‌گشاید. برخی از این مأموریت‌ها در کلام امام خمینی (ره) و مقام معظم رهبری حضرت آیت‌الله خامنه‌ای به شرح زیر است:

۱. دفاع از انقلاب و ارزش‌های الهی: «امروز ما موظف به دفاع از ارزش‌های الهی - که در این نظام اسلامی مجسم است - هستیم. دفاع از استقلال این کشور اسلامی، دفاع از تمامیت ارضی آن است».

۲. دفاع از نظام اسلامی: «نظام جمهوری اسلامی ایران در مسائل مختلف به نیروهای بسیج متکی است» (سخنرانی امام امت در سالروز تشکیل بسیج ۱۳۶۰/۰۹/۰۴).

۳. ایستادگی در برابر دشمن: «آماده بودن برای فداکاری در راه خدا و جلوگیری از کفر و هجوم بیگانگان ضروری است» (امام خمینی، ۱۳۸۰).

۴. سازندگی کشور: «همه نیروهای بسیجی ما باید در سازندگی روستاها، کشاورزی، راه‌ها، صنایع و در خدمت آبادانی کشور بکار گرفته شوند».

بنا به تعریف مقام معظم رهبری از بسیجی، هر مسلمان مؤمنی که اهل تلاش برای اسلام باشد یک بسیجی مخلص قلمداد می‌شود و برای دفاع از اسلام و مسلمین هیچ مانعی

نمی‌تواند سد راهش شود. این ویژگی‌های قانونمند و مشروع نوعی بازدارندگی در دشمنان ایجاد می‌نماید.

به جرئت می‌توان گفت در هیچ یک از جنگ‌های تاریخ بشری چنین نیرویی با چنین وسعت و توان آن هم منبعث از آرمان‌های دینی و عقیدتی برای دفاع از یک سرزمین، متشکل و منسجم نشده است. تنها و تنها در طول حیات انقلاب اسلامی بوده که این نیروی عظیم با رسالتی عظیم‌تر پا به عرصه ظهور نهاده و در تمام جوانب از جمله بازدارندگی و مقابله با تهدیدات سخت‌افزاری (رزمی)، سازندگی، علمی، اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی وارد شده و به بهترین نحو رسالت خود را به انجام رسانده است.

یکی از بارزترین این کارکردها، کارکرد رزمی در عرصه بازدارندگی و مقابله با تهدیدات سخت‌افزاری است و بسیج توانست با بهره‌گیری از تجربیات ارزشمند دفاع مقدس نقش بازدارندگی و مقابله با تهدیدات خود را به بهترین نحو ایفا کند. امروز تحقق دفاع همه‌جانبه و تنها راه مقابله و مقاومت در برابر تهدیدات دشمن، تقویت، توسعه و گسترش بسیج جنگ نرم اقتصادی است تا ضمن رسیدن به شکوفایی اقتصادی، جوانان از تیررس اهداف خصمانه و شوم بیگانگان که مهمترین آن ناشی از بیکاری و عدم اشتغال جوانان بسیجی است دور بمانند. چرا که حضرت امام (ره)، معتقد بود: «اگر بر کشوری نوای دلنشین تفکر بسیجی طنین‌انداز شود چشم طمع دشمنان و جهانخواران از آن دور خواهد گردید».

امروزه در عرصه جهانی، افراد خلاق، نوآور و مبتکر به‌عنوان کارآفرینان منشأ تحولات بزرگی در زمینه صنعتی، تولید و خدماتی شده‌اند و از آنان نیز به‌عنوان قهرمانان ملی یاد می‌شود، چرخ‌های توسعه اقتصادی همواره با توسعه تولید و سرمایه‌گذاری به حرکت درمی‌آید. اگر روزی بسیجیان ما قهرمانان عرصه‌های جبهه و جنگ علیه کفر بودند، هم‌اکنون می‌تواند قهرمانان عرصه سازندگی، اقتصاد، اشتغال و توسعه باشند.

بسیج با ثبت نام از افراد داوطلب و علاقمند، آنها را برای شرکت در فعالیت‌های سازندگی سازماندهی کرده و توان آنان را در جهت سازندگی کشور هدایت می‌کند.

برخی از هدف‌های بسیج در عرصه سازندگی عبارتست از:

۱. آشنا ساختن نوجوانان و جوانان با زمینه‌های اشتغال.
۲. غنی ساختن اوقات فراغت جوانان و نوجوانان.
۳. کمک به افراد و اقشار نیازمند به‌خصوص ساکنین مناطق محروم و روستاها از طریق شرکت در فعالیت‌های عمرانی مربوط به آنان.

از جمله عرصه های حضور بسیجیان در سازندگی کشور می توان به مشارکت آنان در فعالیت های مربوطه به عمران (نظیر خانه سازی، مدرسه سازی در روستاها، راهسازی، سدسازی، لوله کشی آب، برق کشی و ...) فعالیت های درختکاری، لایروبی، واکسیناسیون دام و طیور و جمع آوری آمار و اطلاعات مورد نیاز اشاره کرد.

دلایل توجه بسیج به اقتصاد مقاومتی شامل موارد زیر می گردد:

بسیج در همه عرصه های تولید و گسترش علم و تکنولوژی همچون مدارس، دانشگاه ها، حوزه های علمیه، آزمایشگاه ها و بیمارستان ها و رسانه ها، نفوذ داشته و این نخستین مزیت و توان بالقوه بسیج در امر ایجاد توانمندی نیروی انسانی مبتنی بر رویکردهای داوطلبانه است. علاوه بر آن بسیج می تواند فعالیت های گسترده تر در جذب نیروهای متخصص، نخبه، مبتکر، کارآفرین و توانمند در کنار تعهد آنها در این مجامع داشته باشد. بسیج باید بتواند با فراهم کردن محیطی آماده ضمن جذب اطمینان برای نخبگان و متخصصان حوزه های مختلف، امکانات و شرایطی را که آنها برای تولید و استفاده از فرصت های اشتغال نیاز دارند را مهیا نماید. باید گفت علاوه بر تلاش آحاد بسیجیان در این عرصه، تشکیلات بسیج نیز با تشکیل مراکز تحقیقاتی، تولیدی و پارک های کارآفرینی و نوآوری و ایجاد هسته های پژوهشی برای دانش آموزان و دانشجویان و طلاب و معلمان و اساتید و... و تشویق و حمایت از آنان، می تواند زمینه تلاش مؤثر بسیجیان در اقتصاد مقاومتی را فراهم کند.

۱. **بهبود کیفیت زندگی فردی و اجتماعی مردم:** اعتقاد بر آن است که انسان با دانش، مهارت و نگرش کارآفرینی زندگی بهتری خواهد داشت.
۲. **عدالت اجتماعی:** در طول تاریخ، تبعیض باعث فقر بخش هایی از جوامع شده است. برای جبران این عقب ماندگی راهبرد توسعه تولیدات ابزار خوبی است. توسعه تولیدات به توزیع درآمدها در جوامع کمک می کند و نابرابری ها را کاهش می دهد.
۳. **مسئولیت اجتماعی:** اعضای جامعه برای ایفای درست مسئولیت های اجتماعی خود به قابلیت تولیدی نیاز دارند.
۴. **توسعه ظرفیت تولید جامعه:** کارآفرینان بسیجی با ایجاد کسب و کارهای جدید با نوآوری در توسعه کسب و کارهای موجود و نوآوری به توسعه ظرفیت تولید جامعه کمک می کنند و رشد اقتصادی و رفاه اجتماعی را به ارمغان می آورند.
۵. **حل مشکلات جامعه:** بسیجیان مبتکر با نوآوری و تلاش مؤثر، مسائل و مشکلات اجتماعی را حل می کنند.

ویژگی‌های مشترک نخبگان اقتصادی و بسیجیان

با توجه به ویژگی‌هایی که محققان مختلف برای نخبگان اقتصادی برشمرده‌اند و طبق مشاهدات و گفته‌های فرماندهان جنگ تحمیلی و افراد حاضر در جنگ تحمیلی، بسیجیان و نخبگان اقتصادی در صفات زیر مشترک هستند:

۱. ریسک‌پذیری: مگر نه این است که پیروزی در عملیات‌های بزرگ جنگ تحمیلی حاصل قدرت ریسک‌پذیری بسیجیان انقلاب اسلامی بوده است.
۲. نوآوری، خلاقیت: بسیجیان و مبتکران اقتصادی در مقابله با موقعیت‌ها از راه و روش‌های جدیدی استفاده می‌کنند.
۳. اعتماد به نفس: هر دوی این گروه بر این باورند که می‌توانند انتظارات را برآورده سازند.
۴. اهل عمل و کار بودن: بسیجیان در جبهه‌های جنگ و نخبگان اقتصادی موفق با عمل‌گرا بودن خود این ادعا را به اثبات رسانیده‌اند.
۵. آرمانگرایی: نخبگان اقتصادی برای رسیدن به جامعه خودکفا و اشتغال کامل و بسیجیان برای رسیدن به مدینه فاضله حضرت مهدی (عج) تلاش می‌کنند.

۶. پیشقدم بودن.

۷. پشتکار زیاد.

۸. آینده‌گرایی.

۹. نیاز به توفیق.

۱۰. فرصت‌گرا بودن.

نقاط قوت بسیج در استراتژی اقتصاد مقاومتی:

- سرمایه اجتماعی درون‌گروهی بالا.
- داوطلبانه بودن و خودانگیزی.
- رعایت اصول اخلاقی و دینی.
- اجرای کارگروهی و مشارکت در تصمیم‌گیری.
- وجود آرمان مشترک.
- نوآوری و خلاقیت اعضا.
- مسئولیت‌پذیری اجتماعی.
- ماهیت غیردولتی.

- بهره‌برداری کارتر از بازار و کاهش هزینه‌های غیرمستقیم.
- سلسه مراتب واقعی.
- فقدان مقررات محدودکننده.
- گستردگی در جامعه.
- اینثار و از خودگذشتگی.

استفاده از پتانسیل بسیج در جهت نهادینه کردن اقتصاد مقاومتی در جامعه:

۱. ظرفیت‌های اجتماعی:

بسیجیان عضو پایگاه‌های مقاومت در فضایی غیررسمی، با امکانات کم، فارغ از تمایزات تحصیلی، جغرافیایی، دینی، قومی، زبانی و سنی، در کنار هم و به شکل گروهی حاضر می‌شوند. این ویژگی‌های اجتماعی در جامعه پایگاه مقاومت، از آن، یک اجتماع خاص و منحصر به فرد می‌سازد. روابط غیررسمی و خالصانه و بی‌پیرایه رایج در جامعه بسیجی پایگاه، جو این زیرسیستم را از سایر زیرسیستم‌های جامعه متمایز می‌کند. غیر رسمی بودن و جو محیطی سالم، پویا و صمیمی پایگاه، به‌عنوان یکی از ویژگی‌های سازمان‌های فرهنگی-اقتصادی، می‌تواند بسیار قابل توجه بوده و اهمیت بهره‌گیری از سایر ظرفیت‌های بالقوه ذکر شده را در چنین جوی دو چندان کند.

۱. مردمی‌سازی اقتصاد،
۲. اشاعه فرهنگ کار و تلاش،
۳. حلقه اتصال و متحد کننده مردم،
۴. شرکت داوطلبانه در فعالیت‌های عام‌المنفعه اجتماعی،
۵. اشاعه مشارکت و همکاری در بین بسیجیان،
۶. دوری از تجمل‌گرایی و اسراف،
۷. عدم وجود انگیزه اقتصادی و مالی در بین اعضا،
۸. فاقد وابستگی حزبی و جناحی،
۹. نگاه مثبت دولت به بسیج،

۲. ظرفیت‌های انسانی:

بسیجیان حاضر در پایگاه‌های مقاومت، نیروی انسانی بسیار خوبی برای انجام فعالیت‌های

مربوط به اشاعه فرهنگ اقتصاد مقاومتی هستند که می‌توان با ایجاد انگیزه در آنان از طریق راهکارهای زیر، برای پیشرفتشان استفاده کرد.

۱. در نظر گرفتن کار پاره وقت برای فعالیتهای مربوط به دفتر کارآفرینی، اتاق فکر، مرکز رشد موقت، نمایشگاه دستاوردهای بسیجیان، کارگاه مهارت‌ها، کتابخانه و ...
۲. هدایت جامعه برای احصای ظرفیتهای تولیدی بالقوه داخلی برای بهره‌برداری بهینه در راستای حمایت از تولید ملی و مقابله با تحریم‌ها.
۳. اهدای جوایزی به بسیجیان فعال در زمینه اقتصادی.
۴. در نظر گرفتن تسهیلاتی در اعطای وام قرض‌الحسنه برای بسیجیان فعال اقتصادی.
۵. معرفی تشویق بسیجیان فعال در زمینه کارآفرینی در مراسم‌ها.
۶. خرید کالاهای ایرانی.
۷. توجه به افزایش بهره‌وری و نیز صیانت از سرمایه‌های ملی.
۸. عدم تأکید بر منافع شخصی و پرهیز از غرور و حسادت.
۹. حمایت از تولیدات داخلی.
۱۰. افزایش بودجه‌های عمرانی بسیج با هدف افزایش تولیدات داخلی.
۱۱. مسجدسازی، مدرسه‌سازی، ایجاد کتابخانه و مؤسسات کارآفرینی.

۳. ظرفیتهای علمی:

بسیجیان عضو در پایگاه‌های مقاومت در رشته‌های مختلف دبیرستان و یا دانشگاه تحصیل می‌کنند و هر یک، اطلاعات و مهارت‌هایی دارند که به دلیل عدم توجه کافی و پرورش آنها و عدم توانایی در به‌کارگیری آنها، در بازار کار هم، از تمام ظرفیت بالقوه خود بهره نمی‌گیرند. راهکارهای زیر می‌تواند بر استفاده بهینه از این ظرفیت‌ها مؤثر بوده و ضمن توسعه اقتصادی در جامعه، باعث جلوگیری از اتلاف وقت و انرژی‌های گرانبهایی شود که برای آموزش این فراگیران در محل تحصیل خود صرف شده است.

۱. احصای موانع و مشکلات ساختاری و فرایندی شکل‌گیری اقتصاد مقاومتی و تلاش برای حل آن،
۲. تلاش برای تولید ادبیات اقتصاد مقاومتی و مقابله با تحریم‌ها توسط گروه‌های مرجع و مسئولان ذی‌ربط که در بین مردم اعتبار و جایگاه ویژه دارند،
۳. تلاش برای فرهنگ‌سازی اقتصاد مقاومتی و تبدیل مقابله با تحریم‌ها به یک خواست

ملی به مانند انرژی هسته‌ای،

۴. شناسایی مهارت‌های علمی و عملی بسیجیان،
۵. آگاهی‌بخشی به بسیجیان نسبت به ظرفیت‌های علمی موجود در پایگاه‌های مقاومت،
۶. آموزش به‌کارگیری مهارت‌ها،
۷. استفاده از بسیجیان فعال در زمینه اقتصادی در جهت آموزش دیگر بسیجیان،
۸. فراخوان مقاله در مورد ارتباط موضوعات مختلف در رشته‌های متنوع با اقتصاد مقاومتی،
۹. آموزش بسیجیان در راستای اهداف، اصول و روش‌های اقتصاد مقاومتی،
۱۰. تشویق بسیجیان به انجام تحقیقات اقتصاد، تولیدی و ...،
۱۱. برگزاری مسابقات گروهی در زمینه خلاقیت، ایده‌پروری و

۴. ظرفیت‌های زمانی

طبق قوانین پایگاه‌های مقاومت بسیج هر بسیجی در طول هفته باید با پایگاه خود ارتباط برقرار کند. اگر فرض کنیم بسیجی در هر هفته ۱۴ ساعت را در پایگاه مقاومت سپری می‌کند. معمولاً بسیجیان از زمان حضور در پایگاه استفاده مفید و مؤثری نکرده و عمدتاً برای گفتگوی دوستانه با یکدیگر و ... از آن بهره می‌برند. بنابراین در صورتی که از این ظرفیت‌های زمانی جهت آموزش مهارت‌های اقتصادی اقدام شود، می‌توان از وقت بسیجیان به نحو مطلوب و اثربخش استفاده کرد. برای بهره‌گیری اثربخش از ظرفیت‌های زمانی بسیجیان در پایگاه‌های مقاومت، راهکارهای زیر پیشنهاد می‌شود:

۱. برگزاری دوره‌های آموزشی مفاهیم اقتصاد مقاومتی،
۲. برگزاری جلسات سازمان یافته و هدفمند هم‌اندیشی و بحث و گفتگو پیرامون مباحث کار و اشتغال و مسائل اقتصادی و تولیدی،
۳. ایده‌پروری،
۴. فعالیت‌های تیمی،
۵. برگزاری مسابقات خلاقیت،
۶. ایجاد گروه اقتصاد مقاومتی، تعریف وظایف و اختیارات گروه و ثبت نام بسیجیان علاقمند،
۷. دعوت از مبتکران، نخبگان، تولیدکننده‌گان داخلی موفق برای سخنرانی و پرسش و پاسخ در پایگاه،
۸. انجام تحقیقات تولیدی و نوآورانه توسط بسیجیان،

۹. معرفی رشته دانشگاهی مناسب عملی و مؤثر در تولید کشور برای بسیجیان،
۱۰. فرهنگ جلوگیری از خروج ارز.

۵. ظرفیت‌های مکانی

هر پایگاه مقاومت معمولاً دارای دو بخش فضاهای عمومی و فضاهای اختصاصی است. فضاهای عمومی شامل: نمازخانه، کتابخانه، سالن ورزش، راهروهای مشترک و سالن مطالعه بوده و فضای اختصاصی شامل اتاق فرماندهی و ... می‌شود. برای آموزش مفاهیم اقتصاد مقاومتی و توسعه ویژگی‌های فرهنگی در بسیجیان می‌توان از این ظرفیت‌های مکانی به شرح زیر استفاده کرد:

۱. ایجاد اتاق فکر،
۲. ایجاد دفتر اشتغال،
۳. ایجاد نمایشگاه دستاوردهای بسیجیان در زمینه اقتصاد مقاومتی،
۴. ایجاد کارگاه انتقال مهارت‌ها،
۵. ایجاد بازار بورس ایده،
۶. ایجاد کتابخانه کار، اشتغال، تولید،
۷. استفاده از اماکن عمومی پایگاه‌ها برای انجام مراسم‌ها و سخنرانی‌ها،
۸. تلاش برای ارتقا کیفیت محصولات،
۹. ایجاد فرصت‌های شغلی مولد،
۱۰. توسعه مشاغل خانگی.

۶. ظرفیت‌های روانی

اکثر بسیجیان پایگاه‌های مقاومت بسیج در حال حاضر از قشر جوان جامعه هستند و جوانی دوران تربیت‌پذیری است و فرصتی است که در آن عقاید و فرهنگ‌ها ریشه‌دار شده و تثبیت می‌گردد. بنابراین؛ توسعه خصوصیات اقتصادی در آنها می‌تواند عامل مؤثری در توسعه روحیه کار آفرینی و اشتغال باشد. گسترش روحیه اقتصادی در بسیجیان، باعث نزدیک‌تر شدن شغل آنها به علایقشان و در نتیجه افزایش چشمگیر بهره‌وری می‌شود. از آنجا که تغییر محیط باعث تغییر احساسات در افراد می‌شود، (بلانچارد، ترجمه امینی، ۱۳۷۹). راهکارهای زیر برای گسترش روحیه اقتصادی در محیط پایگاه‌ها پیشنهاد می‌شود:

۱. مقابله با اظهارنظرهای غیرمسئولانه که منجر به ملتهب شدن فضای جامعه و ناامنی روانی می شود.
۲. آماده سازی مردم و مسئولان ذی ربط برای فرهنگ سازی مقابله با تحریم ها و ضرورت مصرف کالاهای ایرانی با هدف حمایت از تولید داخلی و تقویت اقتصاد کشور.
۳. تلاش برای تغییر تفکر و نگرش مردم نسبت به مصرف کالاهای ایرانی و قبح مصرف کالای خارجی و کالای قاچاق.
۴. تقویت روحیه مسئولیت پذیری.
۵. کاهش روحیه خود تخریبی.
۶. افزایش امید به زندگی.
۷. تقویت ریسک پذیری.
۸. تقویت اعتماد به نفس.
۹. تقویت آینده نگری.
۱۰. تقویت روحیه فرصت گرایی.
۱۱. تقویت واقع بینی.
۱۲. تقویت انعطاف پذیری.
۱۳. تقویت هدف گرایی.
۱۴. تقویت روحیه همکاری و کار گروهی.
۱۵. تقویت روحیه خود اتکایی.
۱۶. تقویت اراده و پشتکار.
۱۷. تقویت مثبت اندیشی.
۱۸. تقویت روحیه سرسختی در برابر شکست.

۷. منابع اطلاعاتی

در سند چشم انداز بیست ساله کشور، تمام افراد و به ویژه نخبگان جامعه که از جمله آنها بسیجیان هستند، باید به منابع دسترسی داشته باشد و از محدودیت های پژوهش و نیز پژوهش هایی که در پیرامونش انجام می گردد، مطلع گردد. هر پایگاه مقاومت می تواند دارای یک یا چند کتابخانه یا سایت کامپیوتری باشد که منابع اطلاعاتی مناسبی برای انجام تحقیقات و آموزش های اقتصاد مقاومتی هستند. راهکارهای زیر می تواند در تقویت این ظرفیت ها و

بهره‌گیری بهینه از آنها مؤثر باشند:

۱. شناسایی متغیرهای پیش‌برنده و متغیرهای ضد اقتصاد مقاومتی و برنامه‌ریزی برای مدیریت آن،
 ۲. رصد رفتار گروه‌ها و جریان‌های سیاسی در دامن‌زدن به بی‌ثباتی‌ها یا موج‌سواری‌ها از مشکلات اقتصادی و ارائه پاسخ‌های اقناعی با رویکرد حفظ وحدت ملی،
 ۳. تشدید حفاظت از اطلاعات، مکاتبات، مراودات و مبادلات بخش‌های مختلف اقتصادی با کشورهای مختلف در راستای دور زدن تحریم‌ها،
 ۴. تجهیز کمی و کیفی سایت‌های کامپیوتری پایگاه‌ها،
 ۵. اتصال کامپیوترهای سایت کامپیوتری پایگاه‌ها به شبکه اینترنت،
 ۶. تجهیز کتابخانه‌های پایگاه‌ها به نشریات، مقالات و کتاب‌های اقتصاد مقاومتی،
 ۷. فراهم کردن شرایطی امن برای فعالان اقتصادی،
 ۸. توجه به راهبردهای بومی برای مقابله با هجمه دشمن (سه‌می‌بندی بنزین، استحصال بنزین توسط پتروشیمی‌ها، و ...) برای حفظ و تحکیم امنیت اجتماعی (مهر عطا، ۱۳۹۱)،
 ۸. ظرفیت‌های ترویجی و تبلیغی پایگاه‌های مقاومت
- پایگاه‌های مقاومت بسیج فضای بسیار مناسبی برای تبلیغات مستقیم و غیرمستقیم و ترویج روحیه و فرهنگ اقتصاد مقاومتی است. در این راستا راهکارهای زیر می‌تواند بسیار مؤثر باشد:
۱. فرهنگ‌سازی اقتصاد مقاومتی از طریق شبکه‌های اجتماعی (مساجد، حسینیه‌ها، هیأت‌های مذهبی، گروه‌های مرجع و نخبگان)،
 ۲. تلاش برای حفظ آرامش جامعه و مقابله جدی با هرگونه تنش‌زایی و تشویش‌آذنان عمومی،
 ۳. انعکاس توانایی‌های بخش‌های مختلف اقتصادی در مقابله با تحریم‌ها و پشتیبانی‌کننده از سایر واحدهای تولیدی،
 ۴. پخش منظم، مستمر و هدفمند بروشورهای آموزش اقتصاد مقاومتی در پایگاه‌های مقاومت،
 ۵. پخش مستمر داستان زندگی افراد و کشورهای موفق،
 ۶. نصب پوسترهای مربوط به اقتصاد مقاومتی در محیط پایگاه،
 ۷. نصب شعار اقتصاد مقاومتی در محیط پایگاه،
 ۸. برگزاری مسابقاتی برای ترویج فرهنگ و روحیه اقتصاد مقاومتی مانند مسابقه بهترین شعار اقتصاد مقاومتی، مسابقه خلاقیت و ...،
 ۹. معرفی یک روز به‌عنوان روز «تولید یا مصرف کالای داخل» در پایگاه‌ها،

۱۰. انتشار نشریه اقتصاد مقاومتی شامل اخبار و

نتیجه گیری

در کشور عزیزمان، اندیشه بسیج یکی از نکات و موارد حیاتی است که جهت تحقق چشم انداز بیست ساله در کشور و گسترش روحیه خلاقیت و نوآوری در همه حیطه ها بدان نیاز است. بسیجی بودن قبل از آنکه یک نوع عمل باشد یک نوع طرز تفکر است، یک نوع بینش است، که نتیجه آن تغییر در رویکردها خواهد بود. به تازگی بر ضرورت و نقش تفکر بسیجی در توسعه اقتصادی بسیار تأکید شده است. اغلب سیاست گذاران بر این باورند که تفکر بسیجی، تفکری مولد است، به طوری که می توان ایده های ناب بسیج را در جهت تحقق اهداف سازمان ها و بنگاه های اقتصادی به کار گرفت. در فضای کنونی باور مسئولان بر این است که ارائه راهکارهای اقتصادی برای مشکلات کشور سخت تر از دوران دفاع مقدس نیست و بسیج در این زمینه صلاحیت خود را به اثبات رسانده است. بسیجی در مفاهیم و ادبیات موجود در این حوزه دارای معانی گسترده ای می باشد که در ادامه اشاره اجمالی به ویژگی های کلیدی این افراد شده است.

نقش آفرینی نیروهای مردمی و بسیج، در عرصه دفاع مسلحانه خلاصه نمی شود و در هر لحظه که تمامیت کشور، نظام، منافع ملی و اهداف بلندمدت ایران مورد تهدید واقع شود، مستحکم ترین دژ دفاعی در برابر هرگونه آسیب احتمالی حضور آگاهانه و مؤثر مردم در صحنه هستند. بنابراین دولت اسلامی موظف است تا زمینه مشارکت فعال مردم را در عرصه های سیاسی، اجتماعی، فرهنگی نظامی و اقتصادی را فراهم آورد. این مزیت رقابتی و منحصر به فردی است که صرفاً نظام های کاملاً مردمی در اختیار دارند و در تمام تعاملات داخلی و بین المللی، می توان از آنها به نفع ملت و کشور بهره برداری کرد.

شایان ذکر است بعد از گذشت ۳۲ سال از پیروزی انقلاب اسلامی، به اذعان مراکز تحقیقاتی مربوط، کشور ایران به برکت بسیج اقشار مختلف، به لحاظ توسعه اقتصادی و پیشرفت های علمی و تکنولوژیکی، جهش چشم گیر و ناباورانه ای داشته است؛ اما هیچگاه زندگی مرفه و مجلل، تکنولوژی برتر، انباشت ثروت و ... جزء شعائر آنها نبوده و تنها سخن اصلی شان رفع تبعیض، برخاست عدالت و اجرای آن بوده است. از این رو مکتب رهایی بخش اسلام و بسیجیان مؤمن به آن، می تواند به عنوان الگوی کارآفرینی و اشتغال، مقاومت و ایستادگی در برابر هجمه ها و توطئه های اقتصادی و تحریم های شکننده غرب و دفع

تهدیدات مطرح شوند.

اگر قرار است اقتصاد موفق داشته باشیم به نظر می‌رسد باید تولیدات را در کشور با استفاده از پتانسیل‌های بسیج بیشتر مورد توجه قرار دهیم. باید گفت از آنجا که اکثر بیکاران جامعه از اقشار جوان کشور هستند و بیشتر اعضای بسیج نیز جوان هستند و به دلیل ارتباط نزدیک، صمیمی و مداوم اعضای آن می‌تواند کارساز باشد و ادغام نیروی جوانی و تفکر بسیجی و تولیدی منجر به اشتغال در جامعه می‌شود، زیرا مسلماً تولیدکنندگان بسیجی با توجه به خصوصیات ممتاز و برجسته خود قادرند در چنین شرایطی منابع را برای ایجاد رشد و توسعه در زمینه‌های تولید و منابع انسانی فراهم کرده، اشتغال و کسب و کار جدید ایجاد نمایند. ویژگی چندمنظوره بسیج و آمادگی برای حضور در همه عرصه‌ها از جمله سازندگی و کارآفرینی، بازدارندگی و دفع تهدیدات دشمنان، فعالیت‌های اجتماعی تأثیرگذار، امدادسانی، مدیریت گذران اوقات فراغت جوانان و نوجوانان این نهاد را به سرمایه‌ای بی‌بدیل در عرصه تولیدی و اشتغالزایی تبدیل کرده است. از این رو با استفاده از ظرفیت‌های اجتماعی، انسانی، مکانی، زمانی، منابع اطلاعاتی، روانی، ظرفیت‌های ترویجی و تبلیغی پایگاه‌های مقاومت می‌توان به رشد و توسعه اقتصادی در جامعه کمک کرد.

بسیج به‌عنوان یک نیروی انقلابی و مردمی، با توجه به فلسفه وجودی خود و همچنین تنوع طیفی اقشار در برگیرنده خود و در نهایت حوزه گسترده فعالیت خود در سطح کشور، توان بالقوه‌ای در حوزه اشتغال، تولید و نوآوری دارد. این ظرفیت‌ها و قابلیت‌های موجود در بسیج را می‌توان در حوزه‌های مختلف برای دستیابی به اهداف والای نظام جمهوری اسلامی به‌کار گرفت. در بلندمدت این اهداف نیز چیزی نیست جز سربلندی میهن اسلامی در تمام عرصه‌های اقتصادی، امنیتی، سیاسی و اجتماعی است.

پیشنهادها

۱. تدوین سند اشتغال بسیجیان به‌عنوان نقشه راه اشتغال و تولیدات بسیج و تبیین نقش هر یک از سازمان‌های اقشاری بسیج،
۲. تدوین نظام جامع آموزش اقتصاد مقاومتی در سازمان بسیج با بهره‌گیری از ظرفیت‌های بسیج دانشجویی و بسیج اساتید،
۳. انجام پژوهشی جامع جهت شناسایی و تبیین الگوی اقتصاد مقاومتی،
۴. نظریه‌پردازی در رابطه با اقتصاد مقاومتی و معرفی آن به اقتصاد بین‌الملل،

۵. تحقق شعار «یک پایگاه، یک بنگاه کارآفرین» از طریق آمایش انسانی پایگاه‌های بسیج و شناسایی ظرفیت‌ها و توانمندی‌های هر یک،
۶. تمرکز فعالیت‌های اشتغال با ماهیت تولیدی در سازمان بسیج سازندگی و مهندسین و با ماهیت خدماتی در سازمان بسیج مساجد و محلات و بسیج اردویی و گردشگری.

منابع:

- آزاد ارملی، تقی. (۱۳۷۶). «تأملی جامعه‌شناختی در بررسی ویژگی‌های فرهنگ بسیجی»، فصلنامه علمی - پژوهشی بسیج، ش ۱۵.
- ابن ابی‌الحدید. (۱۳۸۷ق). «شرح نهج‌البلاغه»، بیروت، دار احیاء التراث العربی.
- ابن هشام، عبدالملک. (۱۳۶۰). «سیره النبویه»، ترجمه: رفیع‌الدین اسحاق بن محمد همدانی، تهران، خوارزمی.
- امام خمینی (ره). (۱۳۸۰). «صحیفه نور»، ج ۱۹، ص ۱۳۹.
- بلانچارد، کنت، جان پی کارلوس، آلن رندولف. (۱۳۷۹). «کتاب سه کلید توان افزایی»، ترجمه: مهندس فضل‌اله امینی، تهران: انتشارات افرا.
- حسنی آهنگر، محمدرضا و حمید بزمشایی. (۱۳۸۸). «به‌کارگیری راهبرد فوق فن‌آوری نرم»، فصلنامه مطالعات بسیج، سال دوازدهم، ش ۴۲.
- خزایی، علی‌اکبر. (۱۳۸۷). «تهدید نرم، خاستگاه‌ها، کارکردها و راه‌های مقابله»: با تأکید بر نقش بسیج، ماهنامه خلیج فارس و امنیت، ش ۹۲-۹۳.
- زارعی، موسی. (۱۳۹۱). «الزامات اقتصاد مقاومتی»، ماهنامه پیام انقلاب، ش ۶۳.
- سبحانی، جعفر. (۱۳۵۱). «فروع ابدیت»، قم، دار التبلیغ اسلامی.
- سریع‌القلم، محمود. (۱۳۸۷). «سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران»، تهران: مرکز تحقیقات استراتژیک.
- سیدی، محمدرضا. (۱۳۸۹). «الزامات و راهبردهای بسیج در توسعه کارآفرینی بر اساس ماتریس»، همایش ملی بسیج، توسعه اشتغال و کارآفرینی، تهران: مرکز تحقیقات بسیج.
- شیرین، علی. (۱۳۸۸). «رسانه بسیج و بسیج رسانه‌های»، نشریه امید انقلاب، ش ۴۰۱.
- صدوق، محمدبن علی بن بابویه. (۱۴۱۷ق). «امالی»، قم: مرکز الطباعة و النشر فی مؤسسه البعثه.
- کرشی، مسعود. (۱۳۸۹). «قابلیت‌های بسیج و سرمایه اجتماعی»، قدرت نرم و سرمایه اجتماعی، تهران: دانشگاه امام صادق(ع).
- کیاکجوری، کیانوش. (۱۳۸۹). «نقش بسیج در مقابله با جنگ نرم»، ماهنامه پیام انقلاب، شماره ۴۱.
- مجلسی، محمدباقر. (۱۴۰۳ق). «بحارالانوار»، بیروت، دار احیاء التراث العربی.
- مهرعطا، رضا. (۱۳۹۱). «از تولید ملی تا اقتصاد مقاومتی»، ماهنامه پیام انقلاب، ش ۶۲.
- نبوی، سیدمرتضی. (۱۳۸۸). «بسیج و رسانه‌ها»، نشریه امید انقلاب، ش ۴۰۵.
- نوری طبرسی، حسین. (۱۴۰۸ق). «مستدرک الوسائل»، بیروت، مؤسسه آل‌البتیت لاحیاء التراث.

